

(виробничу), фінансову, маркетингову. Відповідно цьому структура управління має бути представлена щонайменше п'ятьма блоками: власники підприємства, головний менеджер (керівник підприємства) та його заступники (менеджери) – з виробництва, з маркетингу, з фінансів. Крім того, підприємство, яке налічує 50 і більше осіб, повинно мати менеджера з персоналу. Решту служб відносять до допоміжних.

Сьогодні в ряді аграрних підприємств є заступник керівника без конкретного кола виробничих обов'язків, відсутні відділи маркетингу. Управління виробництвом дублюється – здійснюється безпосередньо як керівником господарства, так і одним з головних спеціалістів. Фінансами займається бухгалтерія, а не окрема служба (фінансовий відділ) чи посадова особа (фінансовий менеджер). На наш погляд, принципам менеджменту більше відповідає ринкова структура підприємства

В передових господарствах України вже переходять на таку структуру управління. Так, в СВК „Батьківщина” Котелевського району Полтавської області введена посада заступників голови правління з тваринництва та з економічної і комерційної роботи. В сільськогосподарському виробничому кооперативі „Маяк” цього району є заступники голови правління з рослинництва, з тваринництва, з комерційної роботи, з економіки

З огляду на принципи менеджменту та практику передових господарств доцільно наступне. В невеликих аграрних підприємствах керівник господарства очевидно повинен мати трьох заступників: з рослинництва, з тваринництва, з фінансово-економічної роботи. У більших за розміром сільськогосподарських підприємствах крім цих трьох заступників доцільно мати ще й заступників керівника з маркетингу та з персоналу.

Однак в такому підприємстві функції закупівлі, планування виробництва і контролю та розподілу не інтегровані. Якщо планування і контроль є частиною функції виробництва, то розподіл (збут) – частиною функції маркетингу. Недоліком такої структури управління є недооцінка питання управління матеріалами, що може зумовити значні додаткові витрати. На думку фахівців, сфери управління матеріалами, закупівля, виробництво й розподіл є не окремими видами діяльності, а трьома аспектами одного головного завдання - контролю за потоком матеріалів та продуктів від джерел постачання, через виробництво, до розподілу, до рук покупців [1, с. 639].

З огляду на зазначене, можна запропонувати сучасну логістичну структуру аграрного підприємства, в якій управління матеріалами існує як окрема ланка. Закупівлі, планування і контроль за розподілом на такому підприємстві інтегровані у функцію управління матеріалами (рис.1).

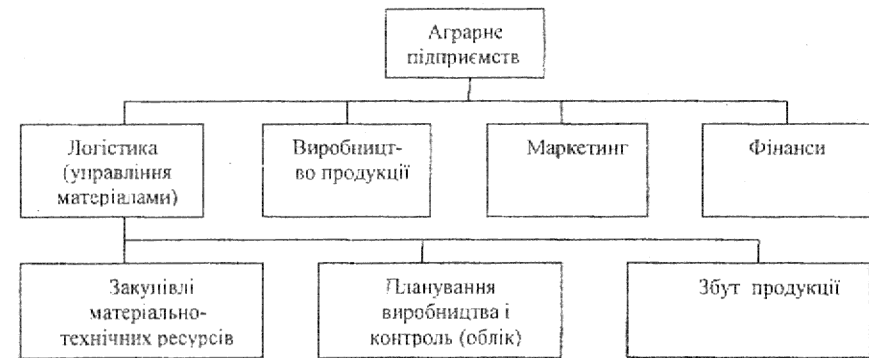

Рис. 1. Логістична структура аграрного підприємства

Отже, логістична концепція функціонування аграрних підприємств передбачає перехід від традиційної та ринкової структури господарства до логістичної структури, яка виокремлює управління матеріалами в окрему функцію підприємства.

Петруня Н.В., к.е.н., доцент

Гришова І.Ю., викладач

Одеський державний аграрний університет

ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ ВИНОРОБНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ-ЧИННИК СТАБІЛІЗАЦІЇ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

Підвищення ефективності інвестиційного процесу виноробних підприємств значною мірою залежить від стану та організації використання матеріально-технічної бази виробництва. Між тим, орієнтована на виробництво масових, дешевих кріплених вин, ця галузь знаходиться на сьогоднішній день у глибокому кризовому стані. Найвне технологічне обладнання заводів морально і фізично застаріло (ступінь його

зношеності перевищує 50%) [1, с.221]. Середній рівень організації виробничих процесів на виноробних заводах України не досягає і 50 %, а на транспортно-складських операціях – ще нижчий. При цьому більшість виноробних підприємств закриті або перепрофільовані на нове виготовлення безалкогольної продукції.

За своїм технічним рівнем виноробство України відстає від Європейського приблизно на 40 років. Нині випуск технологічного обладнання для цієї галузі у нас практично зупинено. Так, Інститутом виноградарства і виноробства ім. Таїрова розроблено 16 нових різновидів машин для виноробства, але ці розробки так і залишилися на папері [2]. Внаслідок старіння існуючого обладнання через декілька років переробляти виноград не буде на чому. На заводах первинного та вторинного виноробства майже відсутні періодично діючі стікачі та преси, сучасні мезгонасоси, теплообмінники, фільтри, термобродильники, обладнання для вторинної переробки відходів, допоміжних матеріалів.

У більшості вин заводів відсутні належні сховища та ємкості для зберігання і витримки винопродукції. Існуючі ж виносховища, в основному, старі і виходять з ладу. Наприклад, підземні сховища Криму, здебільшого, обмежуються тими, що були створені ще графом М.С.Воронцовим та князем Л.С. Голіциним, а також побудованими в радянські часи підвалами "Масандри", Судака, Севастополя та Коктебелю. Виносховища ж інших вин заводів є надземними спорудами і, навіть, відкритими майданчиками, коливання температури в яких протягом року досягає 50°C. Найновіші виносховища має Артемівський ЗШВ. Тільки в останні роки деякі заводи придбали емальовані резервуари. У наземних виносховищах майже не здійснюються заходи з кондиціонування повітря і термостатування ємкостей.

Враховуючи сказане, пріоритетними напрямками інвестування виноробних підприємств є інвестиції у реконструкцію діючих потужностей, оснащення сучасними технологічними ємкостями, обладнанням, лініями стерильного розливу готової винопродукції, холодильними установками. Дуже важливо забезпечити підприємства естетичною пляшкою, етикеткою (особливо для марочної та призначеною для експорту продукції). Звичайно ж, реконструкція та модернізація виноробної промисловості потребує значних інвестицій. І хоча питома вага інвестицій у

дану форму капітального інвестування в середньому за 1999-2002 рр. складає 13,5 %, їх сума все одно є недостатньою.

Стан справ у виноробній промисловості ускладнюється ще й тим, що навіть існуючі потужності вин заводів завантажені далеко не повністю. Враховуючи дану ситуацію, для підвищення ступеню використання виробничих потужностей вин заводів на них доцільно здійснювати переробку плодів та ягід, значна частина яких гине даремно, з метою виготовлення з них вин, соків, різноманітних напоїв. Однак відсутність сучасних технологій, нормативно-технічної документації, високі акцизні збори, а також неузгодженість дій виробників та переробників сировини ускладнюють диверсифікацію виробничої діяльності на переробку вказаної сировини. Практичне вирішення питань подальшого розвитку промислової переробки плодів і ягід у конкурентноспроможні продукти дозволило б значно збільшити обсяги їх виробництва в Україні і відмовитися від імпорту. Особливо важливим вирішення цього питання є для тих регіонів, де уже є великі за потужністю заводи і немає відповідних площ виноградних насаджень, але є сади. Це стосується північних районів Одеської та північних і центральних районів Миколаївської області. Такий підхід, водночас, дозволить і використовувати нестандартну плодovu продукцію, і підтримувати економіку господарств, які мають сади. Тобто, одним із пріоритетних напрямів інвестування є інвестиції у диверсифікацію виробничої діяльності вин заводів, які передбачають модернізацію діючого обладнання.

Проте у сучасних скрутних умовах перепрофільувати заводи на виготовлення з плодово-ягідної сировини яблуневих чи інших концентратів, організація виробництва яких вимагає значних витрат на придбання дорогого, як правило, імпортного обладнання, підготовку кадрів, не існує можливості. Тому ми вважаємо невірними здійснені в Україні в останні роки кроки щодо практичного обмеження випуску плодovих вин (спирт-ректифікат для їх виготовлення відпускається за ціною 180 грн. за 1 дал., тоді як для виноградних – по 12 грн. (що вище у 15 разів), у 1,27 разів вищий акцизний збір на плодово-ягідні вина). За найскромнішими підрахунками, збитки від заборони плодово-ягідної переробки складають по Україні понад 500 млн. грн. [3]. Говорячи про високу ціну спирту-ректифікату, можна диверсифікувати свою діяльність виноробним підприємствам у

виробництво сидру, виготовлення якого не вимагає спирту. При його виготовленні можна використовувати концентрат соку, виготовленого з відбором його ароматичної фракції. Така прогресивна технологія може забезпечити цілорічне завантаження виноробних підприємств, як стверджують деякі науковці [4]. Заслуговує уваги і досвід заходів вторинного виноробства, які поруч із винами, диверсифікували свою діяльність у виготовлення соків, інших безалкогольних напоїв, навіть, мінеральних і столових вод.

Як свідчить практика, максимальний ефект від інвестицій у виноробстві досягають тоді, коли воно розвивається комплексно, оптимально сполучаючи між собою виготовлення виноматеріалів і вин. У Франції власник навіть 50-70 га виноградників має свій винзавод з невеликою лінією для розливу. Це дозволяє йому виготовляти власні марки вин і споживач знає батьківщину кожного з них. Така ж ситуація склалася і в Ізраїлі. Даний досвід заслуговує на увагу, але не слід забувати, що у сучасних складних фінансових умовах створювати на кожному первинному винзаводі вторинне виноробство практично неможливо і навіть недоцільно. Виходячи з особливостей кожного регіону і підприємства, первинне і вторинне виноробство повинні поєднуватися на одному заводі, або бути розташованими поблизу. Особливо важливим це є для південних областей країни, де зосереджено основну частину її виноградних насаджень.

Виноробні підприємства України, в першу чергу, мають інвестувати кошти у придбання такого технологічного обладнання, яке дозволить: автоматизувати процеси прийому і переробки винограду, одержання сусла без зниження його якості; створити умови для механізованого бродіння сусла; автоматизувати операції по догляду за винами при їх зберіганні і виготовленні концентратів групи "В"; обладнати приміщення для зберігання і витримки вин установками з регулюванням температури і технологічними ємкостями. Нове обладнання повинне забезпечити якнайновіше використання сировини, зменшення її витрат, а також економію допоміжних матеріалів, тепла і електроенергії. Однак в Україні зараз не випускається технологічне устаткування ні для заводів первинного, ні для вторинного виноробства. У той же час, існує ряд машинобудівних підприємств, які не завантажені, простоюють.

Вони могли б виготовляти дані машини, які за своєю вартістю будуть дешевшими від імпортних.

Тому на державному рівні, при Державному департаменті продовольства Міністерства аграрної політики доцільно було б створити інноваційні науково-технічні групи, які б акумулювали всі розробки ІВіВ "Магарач", ІВіВ ім. Таїрова, Одеського державного аграрного університету, Миколаївського державного аграрного університету, Одеської національної академії харчових технологій, Кримського державного аграрного університету, Кримського ВО "Плодмашпроект"; пропонували кращі з них для застосування; організовували б їх реалізацію.

:Список літературних джерел:

1. Гаркуша О.М. Формування ефективного виноградарсько-виноробного під комплексу АПК України.- Миколаїв: МДАА, 2001.-281с.
2. Ежов В.Н. Основные направления научного обеспечения винодельческой промышленности Украины// "Магарач". Виноградарство и виноделие.-1997.-№1.-С.17-18.
3. Лянной А.Д. Виноградарство Одесщины: состояние, пути выхода из кризиса и перехода к рынку //Сад, виноград і вино України. -1999. -№10-12. -С.20-22.
4. Оганесянц Л.А. Современные технологи и тенденции развития виноделия //Виноград и вино России. -2001. -№3. -С.4-6.

Піщур О.З., викладач, аспірант
Ужгородський Національний Університет

ПІДХОДИ ТА СПОСОБИ УПРАВЛІНСЬКОГО ВПЛИВУ НА РИЗИК ІНВЕСТУВАННЯ КАПІТАЛУ В АПК ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО ЗНИЖЕННЯ

Однією з найбільш актуальних проблем сучасного етапу розвитку економіки України є пошук шляхів інвестиційного процесу, безумовно і в АПК. Фінансові вкладення в реальний сектор економіки країни із-за високого рівня залишаються мало привабливими для вітчизняних і закордонних інвесторів, банківського капіталу і населення. Ця проблема в останні роки всебічно обговорювалась як у виконавчих, так і в законодавчих органах влади.

Саме здійснення інвестицій як в основні, так і в оборотні фонди дасть змогу підприємствам усіх форм власності вийти на